

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ начальника обласної
військової адміністрації
18.12.2025 № 163/2025-н

ПРОГРАМА
збереження об'єктів культурної спадщини
Хмельницької області на 2026-2030 роки

ПАСПОРТ ПРОГРАМИ

1	Ініціатор розроблення програми	Департамент інформаційної діяльності, культури, національностей та релігій обласної державної адміністрації (обласної військової адміністрації)
2	Розробник програми	Департамент інформаційної діяльності, культури, національностей та релігій обласної державної адміністрації (обласної військової адміністрації)
3	Відповідальний виконавець програми	Департамент інформаційної діяльності, культури, національностей та релігій обласної державної адміністрації (обласної військової адміністрації)
4	Учасники програми	Заклади культури та мистецтва обласного підпорядкування, органи виконавчої влади та місцевого самоврядування
5	Термін реалізації програми	2026-2030 роки
6	Перелік бюджетів, які беруть участь у виконанні програми, у тому числі:	Державний, обласний бюджети, бюджети територіальних громад, інші джерела, не заборонені законодавством
	кошти обласного бюджету	2 194,8 тис. грн

1. Загальні положення

Культурна спадщина України свідчить про величезний внесок у розвиток світової цивілізації, збагачення його художніх і духовних традицій. Пошкодження або зникнення об'єктів культурної спадщини України може призвести до їх втрати як світового культурного надбання. Тому держава визнала їх охорону одним із пріоритетних завдань органів державної влади та місцевого самоврядування.

Закон України “Про охорону культурної спадщини” визначає основні засади державної політики у сфері охорони культурної спадщини, роль регіонів і місцевого самоврядування у здійсненні цієї політики. Передумовою вирішення проблем із збереження та охорони культурної спадщини є реалізація місцевих програм відповідно до законодавства України.

На місцевому рівні реально втілюються в життя основні положення державної політики у сфері охорони культурної спадщини. Місцеві програми дають можливість забезпечити взаємодію загальнодержавних і місцевих інтересів щодо забезпечення охорони пам'яток з державними, громадськими та приватними інтересами в життєдіяльності міст і сіл області.

Програму збереження об'єктів культурної спадщини Хмельницької області на 2026-2030 роки (далі – Програма) розроблено з метою ефективного захисту, консервації, реставрації та раціонального використання нерухомих об'єктів культурної спадщини Хмельницької області. Програмою визначено стратегічні пріоритети та механізми охорони культурної спадщини з метою формування цілісної системи управління культурним надбанням.

У Програмі враховано завдання, визначені Законом України “Про охорону культурної спадщини”, указами Президента України та урядовими документами, з урахуванням міжнародних стандартів, рекомендацій ЮНЕСКО та Стратегії розвитку культури в Україні на 2025-2030 роки.

Виконання заходів Програми сприятиме забезпеченню консервації, реставрації, музеєфікації об'єктів культурної спадщини, пристосування їх до розвитку туризму, активізації їх досліджень, популяризації культурної спадщини Хмельниччини, виконанню ратифікованих Україною міжнародних угод з охорони культурної спадщини, включенню найцінніших об'єктів до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

На 01 грудня 2025 року на території області на обліку знаходиться 2028 пам'яток, з них 264 пам'ятки археології, 278 – архітектури та містобудування, 34 – монументального мистецтва, 1449 – історії, три пам'ятки науки і техніки та 1596 щойно виявлених об'єктів культурної спадщини.

На Хмельниччині функціонують державні історико-культурні заповідники “Межибіж”, “Самчики” та Національний історико-архітектурний заповідник “Кам'янець”. До складу заповідників входять комплекси (ансамблі пам'яток), що мають особливу культурну цінність. До Списку історичних населених місць України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року № 878, включено 24 населених пункти області.

Здійснюється постійний моніторинг та контроль за дотриманням пам'ятко-охоронного законодавства, ведеться робота з виявлення та паспортизації пам'яток, здійснення реставраційних робіт на об'єктах культурної спадщини.

Водночас існує низка проблем та першочергових завдань, які вимагають комплексного підходу та тривалих термінів реалізації. Потребує подальшого вдосконалення система обліку, використання, консервації, реставрації, музеєфікації об'єктів культурної спадщини, контролю за виконанням власниками, уповноваженими ними органами, користувачами зобов'язань щодо утримання пам'яток у належному стані.

Надзвичайно актуальним є питання протиаварійних, консерваційних, реставраційних робіт на пам'ятках історії, монументального мистецтва, архітектури та містобудування як національного, так і місцевого значення.

Відсутність визначених зон охорони пам'яток культурної спадщини становить загрозу проведення несанкціонованих будівельних робіт у межах пам'яток культурної спадщини.

Усе це зумовлює необхідність прийняття Програми.

2. Мета і основні завдання Програми

Метою Програми є створення сприятливих умов для розвитку сфери охорони культурної спадщини, забезпечення належного рівня збереженості та використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті.

Програма відповідає завданням Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 року № 695, та Стратегії регіонального розвитку Хмельницької області на 2021-2027 роки, затвердженої рішенням обласної ради від 18.06.2025 року № 13-26/2025.

Основні завдання Програми:

забезпечення державного обліку та контролю за збереженням і використанням об'єктів культурної спадщини;

внесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;

проведення ремонтно-реставраційних робіт на пам'ятках культурної спадщини;

сприяння залученню інвестицій для збереження, реставрації, реабілітації і використання пам'яток;

укладення охоронних договорів між органом охорони культурної спадщини та власниками, користувачами пам'яток;

сприяння залученню об'єктів культурної спадщини до національних та світових туристичних маршрутів;

подальший розвиток міжнародного співробітництва у сфері охорони культурної спадщини.

3. Очікувані результати, ефективність Програми

Програму спрямовано на забезпечення умов реалізації нормативно-правових актів України в галузі охорони культурної спадщини, збільшення й ефективного залучення до сфери охорони ресурсів інтелектуального та економічного потенціалу області.

Реалізація Програми дозволить вирішити такі завдання:

забезпечення удосконалення системи управління охорони об'єктів культурної спадщини в області;

забезпечення виконання заходів з першочергових протиаварійних робіт щодо збереження об'єктів культурної спадщини;

продовження виготовлення облікової документації на об'єкти культурної спадщини;

всебічне сприяння розвитку науково-практичної бази формування стратегічних напрямів розвитку сфери охорони культурної спадщини, розробки й упровадження інноваційних технологій реставрації об'єктів культурної спадщини;

залучення місцевих і міжнародних грантових програм для фінансування робіт з реставрації та ремонту об'єктів культурної спадщини області.

Механізм реалізації Програми передбачає здійснення заходів з охорони культурної спадщини, виготовлення облікової документації, інвентаризації та реставрації пам'яток культурної спадщини.

Заходи з реалізації програми збереження культурної спадщини Хмельницької області на 2026-2030 роки наведено у додатку.

4. Фінансове забезпечення Програми

Обсяги щорічного фінансування Програми встановлюються під час затвердження обласного бюджету на відповідний рік з урахуванням конкретних завдань і реальних можливостей бюджету. За попередніми розрахунками для виконання заходів, передбачених Програмою, необхідно **2 194,8 тис. гривень**.

Крім того, для фінансового забезпечення виконання Програми залучаються в установленому законодавством порядку кошти місцевих бюджетів у межах асигнувань, передбачених відповідними щорічними бюджетами, благодійні внески юридичних і фізичних осіб та кошти з інших джерел фінансування, не заборонених законодавством.

Перелік об'єктів і заходів формує Департамент інформаційної діяльності, культури, національностей та релігій обласної військової адміністрації.

Виконуюча обов'язки директора
Департаменту інформаційної діяльності,
культури, національностей та релігій
обласної військової адміністрації

Людмила ЧЕРЕВЧЕНКО